

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะได้กล่าวโดยสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผล การวิจัย การอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยว ระดับอนุปริญญา พุทธศักราช 2528 ในวิทยาลัยครู
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยว ระดับอนุปริญญา พุทธศักราช 2528 ในวิทยาลัยครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยวที่ปฏิบัติ อยู่จริง รวมถึงศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยว ระดับอนุปริญญา ของ วิทยาลัยครู โดยอนุมัติของสภาการฝึกหัดครู ฉบับพุทธศักราช 2528 โดยมีขั้นตอนของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน รายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยว และนักศึกษาวิชาเอกธุรกิจการท่องเที่ยว ระดับอนุปริญญา ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนสุดท้าย ปีการศึกษา 2529 ในวิทยาลัยครู 7 แห่ง รวม ผู้บริหาร จำนวน 25 คน อาจารย์ผู้สอน จำนวน 50 คน และนักศึกษา จำนวน 198 คน รวมกลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 273 คน

2. เครื่องมือสำหรับใช้เพื่อการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง รวมทั้งสิ้น 3 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับผู้บริหาร ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับอาจารย์ผู้สอน และฉบับที่ 3 เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยสำหรับนักศึกษา วิชาเอกธุรกิจการท่องเที่ยง ระดับอนุปริญญา แบบสอบถามเพื่อการวิจัยแต่ละฉบับจะแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบและแบบเติมคำ ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยง มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือก และแบบปลายเปิด ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยง มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยง สำหรับฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกปลายเปิด ส่วนฉบับที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการไปส่งแบบสอบถามทั้งหมดด้วยตนเอง และใช้บริการทางไปรษณีย์ ในการรับแบบสอบถามคืน จากแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 273 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์คืน จำนวน 229 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.9 ของแบบสอบถามทั้งหมด จำแนกเป็นแบบสอบถามของผู้บริหาร 22 ฉบับ ร้อยละ 88.0 แบบสอบถามของอาจารย์ผู้สอน 43 ฉบับ ร้อยละ 86.0 และแบบสอบถามของนักศึกษา 164 ฉบับ ร้อยละ 82.8

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดไปวิเคราะห์หาค่าร้อยละ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSSX (Statistical Package for the Social Sciences) ที่สถาบันคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ว่า

1.1 ผู้บริหารที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด รองลงมาคือ ปริญญาเอก ด้านประสบการณ์การทำงานในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์อยู่ระหว่าง 10 - 15 ปี และส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาคูงาน หรือเข้าประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว

1.2 อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด รองลงมาคือปริญญาตรี ด้านประสบการณ์การทำงานในวิทยาลัยครูส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 11 - 20 ปี และส่วนใหญ่เคยรับการอบรมหรือประชุมเกี่ยวกับวิชาชีพที่กำลังสอนอยู่ในปัจจุบัน

1.3 นักศึกษาวิชาเอกธุรกิจการท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 18 - 20 ปี ส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานทางด้านธุรกิจการท่องเที่ยวมาก่อน เข้ามาศึกษาวิชาเอกธุรกิจการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพนี้เพราะคาดว่าจะมีโอกาสหางานทำได้มากกว่าวิชาชีพอื่น นักศึกษาส่วนใหญ่ชอบเรียนวิชาเอกธุรกิจการท่องเที่ยวเพราะมีใจรัก สนใจ ประารถจะเป็นมัคคุเทศก์ และเห็นว่ามีโอกาสได้ฝึกทักษะหรือปฏิบัติจริง ส่วนผู้ที่ไม่ชอบให้เหตุผลว่า เพราะไม่มีความรู้พื้นฐานด้านธุรกิจการท่องเที่ยวมาก่อน

2. สภาพการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ตามการปฏิบัติจริงของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรและนักศึกษาวิชาเอกธุรกิจการท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้

2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ด้านการจัดทำแนวการสอนและแผนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่กำหนดให้อาจารย์ในคณะวิชาจัดทำแนวการสอนและแผนการสอน โดยให้ดำเนินการร่วมกันกับอาจารย์ท่านอื่นที่สอนในสาขาวิชาเดียวกัน วิทยาลัยสนับสนุนช่วยเหลือด้วยการให้บริการด้านสื่อการเรียนการสอน เอกสารตำราสำหรับการค้นคว้า ตลอดจนวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ

ส่วนด้านการจัดทำเอกสารประกอบการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่สนับสนุนและช่วยเหลืออาจารย์ผู้สอนในการจัดทำเอกสารประกอบการสอนด้วยการจัดให้บริการด้านวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณให้

2.2 การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร ด้านการเตรียมบุคลากร ผู้บริหารทั้งหมดสำรวจความพร้อมของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ก่อนใช้หลักสูตร ธุรกิจการท่องเที่ยว และการเตรียมอาจารย์ผู้สอนเพื่อให้รู้จักหลักสูตรและการใช้หลักสูตร โดยส่งเข้าฝึกอบรม หรือศึกษาดูงานเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวในประเทศ และเชิญวิทยากรมาบรรยายเพื่อการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์ด้วย ส่วนอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า วิทยาลัยมีการสำรวจความพร้อมของบุคลากรและเปิดโอกาสให้เข้ารับการอบรมระยะสั้น เพื่อการพัฒนาความรู้ และทักษะในสาขาวิชาที่สอน นักศึกษาเห็นว่า บริการที่วิทยาลัยจัดให้มากที่สุดในการเตรียมนักศึกษาเพื่อการศึกษาวิชาชีพนี้คือ การฟังคำบรรยายจากวิทยากรซึ่งให้ความรู้ทางด้านวิชาชีพ ในการเลือกวิชาเรียนได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาเอก ส่วนการฝึกปฏิบัติงานในแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ ได้รับคำแนะนำจากบุคลากรในสถานประกอบการนั้น ๆ

ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า วิทยาลัยจัดหลักสูตรแม่บท และเอกสารประกอบหลักสูตรให้มากที่สุด รองลงไปคือ หนังสืออ่านประกอบเพื่อการศึกษาเพิ่มเติม วิทยาลัยสนับสนุนและช่วยเหลือในการผลิตสื่อการเรียนการสอน โดยจัดสรรงบประมาณและให้บริการด้านวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ส่วนสภาพของอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการสอนและการฝึกปฏิบัติงาน ทั้งอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่าส่วนใหญ่ใช้การได้ดี การใช้บริการของแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอนมากที่สุดคือ การส่งนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติงานในสถานที่ดังกล่าว รองลงไปคือ การเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาบรรยาย นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า การติดต่อแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระนั้นวิทยาลัยติดต่อให้ตามความเหมาะสม สภาพของสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาส่วนใหญ่มีอุปกรณ์และเครื่องมือเพื่อการเสริมสร้างประสบการณ์ สำหรับการฝึกงานอย่างเพียงพอ การเดินทางไปฝึกปฏิบัติงานสะดวก ได้รับความสนใจจากแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระมาก และได้รับคำชี้แจงเกี่ยวกับข้อบกพร่องในการฝึกปฏิบัติงานเป็นบางครั้ง จากการฝึกปฏิบัติงานนักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า ได้รับความรู้และประสบการณ์มาก

2.3 การจัดการเรียนการสอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่ได้ชี้แจงแผนการเรียนและแผนการปฏิบัติงานตลอดภาคเรียน ตลอดจนข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานให้นักศึกษาทราบเป็นบางครั้ง เนื่องจากมีเวลาจำกัด การใช้อุปกรณ์การสอนในการสอนภาคทฤษฎีส่วนใหญ่ใช้ในบางเรื่องเมื่อเห็นว่านักศึกษาจะไม่เข้าใจบทเรียน และตามที่ต้องการหาอุปกรณ์นั้น ๆ ได้ อุปกรณ์การสอนที่ใช้มากที่สุดคือ วีดีโอเทป รองลงไปคือ รูปภาพ เครื่องเทปบันทึกเสียง และเครื่องฉายข้ามศีรษะพร้อมแผ่นโปร่งแสง ตามลำดับ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า อาจารย์ผู้สอนใช้อุปกรณ์การสอนในบางเรื่อง อุปกรณ์การสอนที่ใช้มากที่สุด สอดคล้องกับอาจารย์ผู้สอนคือ วีดีโอเทป รองลงไปคือ ภาพนิ่งหรือภาพเลื่อน (slide) เครื่องเทปบันทึกเสียง และของจริง ตามลำดับ

ส่วนด้านกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนได้รับความร่วมมือและความสนใจจากนักศึกษาเป็นอย่างดี และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากฝ่ายบริหารในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนในด้านงบประมาณและบริการวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ กิจกรรมเสริมการเรียนการสอนที่จัดมากที่สุดได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย รองลงไปคือ การศึกษานอกสถานที่หรือดูงาน การจัดป้ายนิเทศ และการจัดนิทรรศการ ตามลำดับ นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับอาจารย์ผู้สอนในเรื่องการได้รับความร่วมมือและความสนใจเป็นอย่างดีจากนักศึกษาในการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน และกิจกรรมที่จัดมากที่สุดได้แก่ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย รองลงไปคือ การศึกษานอกสถานที่หรือดูงาน การฉายภาพยนตร์สารคดีท่องเที่ยว และการจัดนิทรรศการ ตามลำดับ

ด้านเทคนิคและวิธีสอน อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นตรงกันว่าวิธีสอนที่อาจารย์ผู้สอนใช้มากที่สุดคือ การบรรยาย รองลงไปคือ การค้นคว้าและทำรายงาน และการอภิปรายร่วมกัน

ด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์ส่วนใหญ่ชี้แจงหลักเกณฑ์และกำหนดวิธีการวัดผลให้นักศึกษาทราบ การประเมินผลการเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของนักศึกษาส่วนใหญ่เน้นในเรื่องการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพ วิธีการวัดผลที่อาจารย์ใช้เป็นประจำคือ การใช้แบบทดสอบ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักศึกษาส่วนใหญ่

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยว ตามสภาพความเป็นจริงของ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร และนักศึกษาวิชาเอกธุรกิจการท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้

3.1 สภาพการใช้หลักสูตร เกี่ยวกับความเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องปฏิบัติการ และความสะดวกของห้องฝึกงาน ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันว่าอยู่ในระดับปานกลาง ความสะดวกในการใช้ห้องฝึกงาน ผู้บริหารเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นตรงกันอยู่ในระดับปานกลาง เกี่ยวกับความเพียงพอของสื่อการเรียนการสอน ทั้งผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นตรงกันว่าอยู่ในระดับปานกลาง การจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ผู้บริหารเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง การใช้แหล่งวิทยากรเพื่อการศึกษา ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษามีความเห็นตรงกันอยู่ในระดับมาก การให้ความร่วมมือของแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นตรงกันอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตน ผู้บริหาร และอาจารย์มีความเห็นตรงกันอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับมาก

3.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เกี่ยวกับความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา มีความคิดเห็นตรงกันอยู่ในระดับมาก เกี่ยวกับความทันสมัย ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอน มีความเห็นตรงกันอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ประโยชน์ใช้สอยของผู้เรียน ผู้บริหาร และอาจารย์มีความเห็นตรงกันอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง สามารถปฏิบัติตามได้ ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา มีความเห็นตรงกันอยู่ในระดับปานกลาง elliต่อความสะดวกในการจัดการสอน ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับปานกลาง

3.3 โครงสร้างของหลักสูตร เกี่ยวกับความเหมาะสมของรายวิชาบังคับ รายวิชาเลือก และจำนวนหน่วยกิต ผู้บริหารมีความเห็นว่าเหมาะสมคือแล้วอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับปานกลาง ช่วงเวลาเรียนภาคทฤษฎี ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ระยะเวลาในการฝึกงาน อาจารย์ผู้สอนเห็นว่ามีความเหมาะสมคืออยู่ในระดับมาก

ส่วนผู้บริหารและนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับปานกลาง

3.4 ลักษณะของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร เกี่ยวกับความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชา ผู้บริหารเห็นว่ามีต่อเนื่องกันอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับปานกลาง การตอบสนองจุดมุ่งหมายและความทันสมัยของเนื้อหา ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาเห็นว่ามีอยู่ในระดับปานกลาง ความถูกต้องของเนื้อหา ผู้บริหารเห็นว่ามีอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับปานกลาง

3.5 สภาพการวัดและประเมินผล เกี่ยวกับความสะดวกในการวัดและประเมินผล ผู้บริหารเห็นว่ามีความสะดวกอยู่ในระดับมาก ส่วนอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับปานกลาง โอกาสที่ผู้สอนทำหน้าที่วัดและประเมินผล ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีโอกาสอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาเห็นว่าผู้สอนมีโอกาทำหน้าที่วัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง โอกาสที่แหล่งวิทยากร สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระทำหน้าที่วัดและประเมินผล ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาเห็นว่ามีอยู่ในระดับน้อย

4. ปัญหาการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยว ของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนสรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ การจัดสรรงบประมาณ ปัญหารองลงไปคือ ยานพาหนะสำหรับนำนักศึกษาไปศึกษาออกสถานที่ การเตรียมอาจารย์ผู้สอน การติดต่อประสานงานเพื่อขอความร่วมมือและความช่วยเหลือภายนอกวิทยาลัย การเตรียมสื่อการเรียนการสอน การเตรียมเอกสารหลักสูตร และการเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตร

4.2 ด้านการจัดทำแผนการสอน แนวการสอน เอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือครู ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคืออาจารย์ขาดความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาธุรกิจการท่องเที่ยว ปัญหารองลงไปคือ ขาดเอกสารตำราเพื่อการศึกษาค้นคว้า และอาจารย์ผู้สอนเองขาดความสนใจและไม่เห็นความสำคัญของแผนการสอน แนวการสอน เอกสารประกอบการสอนและคู่มือครู ส่วนอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือขาดเอกสารตำราเพื่อการศึกษาค้นคว้า ปัญหารองลงไปคืออาจารย์ผู้สอนไม่มีเวลาในการจัดทำและงบประมาณไม่เพียงพอ

4.3 ด้านการเตรียมอาจารย์ผู้สอนเพื่อการใช้หลักสูตร ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ บุคลากรที่มีคุณวุฒิตรงกับสาขาวิชาไม่เพียงพอ ปัญหารองลงไปคือ งบประมาณไม่เพียงพอ ส่วนอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ไม่มีโอกาสเตรียมตัวล่วงหน้าว่าจะได้สอนวิชาใด เนื่องจากขาดแผนระยะยาวที่จะกำหนดตัวผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ปัญหารองลงไปคือ ได้รับข่าวสารต่าง ๆ ล่าช้า และแนวการสอนหรือรายละเอียดต่าง ๆ ไม่ละเอียดพอที่จะทำให้เข้าใจได้ง่าย

4.4 ด้านการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ งบประมาณไม่เพียงพอ ปัญหารองลงไปคือ ขาดผู้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ส่วนอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือการประเมินผล และเอกสารประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ปัญหารองลงไปคือ งบประมาณไม่เพียงพอ

4.5 ด้านการใช้แหล่งวิทยากร สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ จำนวนสถานประกอบการในท้องถิ่นไม่เพียงพอ ปัญหารองลงไปคือ สถานประกอบการดังกล่าวยังไม่มีความพร้อมหรือมาตรฐานเพียงพอ ส่วนอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ งบประมาณที่จะนำมาช่วยส่งเสริมการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษา ในแหล่งวิทยากร สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระมีไม่เพียงพอ ปัญหารองลงไปคือ ปัญหาเกี่ยวกับยานพาหนะที่จะให้บริการนักศึกษามีไม่เพียงพอ

5. ปัญหาการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยวของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

5.1 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ อาจารย์ผู้สอนไม่มีเวลาเตรียมการสอนได้เต็มที่เท่าที่ควร ปัญหารองลงไปคือ ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาน้อยเกินไป

5.2 ด้านการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ งบประมาณไม่เพียงพอ ปัญหารองลงไปคือ ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

5.3 ด้านเทคนิคและวิธีสอน อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ขาดโอกาสในการได้พัฒนาตนเองเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอนแผนใหม่

5.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ ปัญหาการขาดโอกาสในการได้พัฒนาตนเองเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการวัดผล และปัญหาเกณฑ์การวัดและประเมินผลไม่ชัดเจน

สำหรับความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยง สรุปได้ว่าไม่เกิดปัญหาในการใช้หลักสูตรนี้แต่อย่างใด ทั้งนี้จากค่าระดับคะแนนร้อยละเกี่ยวกับ การได้รับข้อมูลการศึกษาและอาชีพ การจัดแผนการเรียนและการเลือกโปรแกรมการเรียน การได้รับโอกาสในการศึกษาทางด้านธุรกิจการท่องเที่ยงตามที่วิทยาลัยจัดให้ ความเป็นระเบียบวินัยในการทำงานของสถานประกอบการจากการสังเกตพบเห็นในการฝึกปฏิบัติงาน การมีโอกาสใช้ห้องปฏิบัติงานในแต่ละภาคเรียน การได้รับบริการในการใช้เครื่องมือฝึกปฏิบัติงาน ปริมาณเอกสารตำราสำหรับการศึกษาค้นคว้า ความครอบคลุมและสอดคล้องของรายวิชาตลอดหลักสูตร การได้รับคำชี้แจงและคำแนะนำก่อนออกฝึกปฏิบัติงาน วิธีการวัดผล และเห็นว่าการวัดผลครอบคลุมเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการฝึกปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานด้านธุรกิจการท่องเที่ยง ความสำคัญของกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน หลักเกณฑ์และวิธีการวัดผลและประโยชน์จากการเรียนตามหลักสูตร ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีข้อควรอภิปรายดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี มีประสบการณ์การทำงานอยู่ระหว่าง 10 - 15 ปี วุฒิต่างการศึกษา ระดับปริญญาโทมากที่สุด สำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 - 40 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 11 - 20 ปี วุฒิต่างการศึกษา ระดับปริญญาโทมากที่สุด ซึ่งนับว่าอาจารย์ที่สอนหลักสูตรนี้เป็นผู้มีวุฒิสูง และมีประสบการณ์ในการทำงานนานพอสมควร แต่มีข้อที่น่าสังเกตว่า วุฒิต่างการศึกษาทั้งของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน แม้ว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาโท แต่ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาทางด้านหรือเข้าประชุมอบรมสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยง ในขณะที่อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เคยรับการอบรม ในลักษณะเช่นนี้อาจมีผลให้การนำหลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยงไปใช้ยังไม่ประสบผลสำเร็จ

เท่าที่ควร สำหรับนักศึกษาวิชาเอกธุรกิจการท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่เลือกเรียนวิชาชีพนี้เพราะใจรัก และไม่มีพื้นฐานทางด้านธุรกิจการท่องเที่ยวมาก่อน ลักษณะเช่นนี้อาจเป็นผลดีในด้านการจัดการเรียนการสอน เพราะการเรียนด้านวิชาชีพถ้าหากผู้เรียนสนใจแล้วก็มีส่วนที่จะช่วยให้ประสบความสำเร็จ และมีโอกาสที่ผู้เรียนจะนำความรู้ไปใช้ก็มีความเป็นไปได้ไม่น้อยทีเดียว เพราะธุรกิจการท่องเที่ยวของไทยยังมีหนทางขยายตัวอยู่มาก อาชีพเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยวก็มีทั้งเป็นการทำอย่างอิสระ และการเป็นพนักงานของบริษัทเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐได้

2. สภาพการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยว

2.1 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำแนวการสอนและแผนการสอนตลอดจนเอกสารประกอบการสอน ผู้บริหารส่วนใหญ่ กำหนดให้อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาเดียวกันจัดทำร่วมกันโดยผู้บริหารสนับสนุนและช่วยเหลือในเรื่องงบประมาณ การจัดหาสื่อการเรียนการสอน บริการด้านวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ติลก บุญเรืองรอด (2521 : 44 - 51) ได้กล่าวไว้ว่า การทำแผนการสอนร่วมกัน เป็นขั้นที่สำคัญมากเพราะจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างวิชา อันจะส่งผลดีไปยังผู้เรียน นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแนวการสอน และแผนการสอนนอกเหนือจากการให้บริการในด้านต่าง ๆ เช่น อาจเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือเข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนเห็นความสำคัญของการจัดทำแนวการสอนและแผนการสอน อีกทั้งเป็นการบำรุงขวัญและเสริมกำลังใจและแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

2.2 การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ เพื่อการใช้หลักสูตร โดยเฉพาะการผลิตการใช้และบำรุงรักษา สื่อการเรียนการสอน จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารร้อยละ 22.7 เห็นว่าการจัดตั้งศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอน มีความสำคัญเพราะเป็นการช่วยเหลือระยะยาวและมีประโยชน์ แต่จากความคิดเห็นของ อาจารย์ผู้สอน ปรากฏว่า วิทยาลัยสนับสนุนในการจัดตั้งศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอนเพียงร้อยละ 7.0 เท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า วิทยาลัยช่วยเหลือผู้สอนในการผลิตสื่อการเรียนการสอนที่มีผลระยะสั้น เช่น เชื้อวิทยากรบรรยาย หรือศึกษาดูงานเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการช่วยเหลือระยะยาวและมีประโยชน์ เช่น การจัดตั้งศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอนนั้นกลับไม่ได้รับความช่วยเหลือเท่าที่ควร ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดตั้งศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอนต้องใช้งบประมาณมาก วิทยาลัยไม่มีงบประมาณเพียงพอ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าหากวิทยาลัยวางแผนระยะยาว และค่อย ๆ

พัฒนาเป็นลำดับก็คงจะสำเร็จตามเป้าหมายได้ในที่สุด ในขณะที่เดียวกันระยะที่ยังไม่พร้อมนี้วิทยาลัย อาจขอความช่วยเหลือหรือติดต่อกับศูนย์บริการสื่อของสถาบันหรือองค์กรอื่น เพื่อขอใช้บริการร่วม ด้วย ซึ่งก็ถือเป็นบริการทางวิชาการอย่างหนึ่งแก่อาจารย์ผู้สอนได้

ส่วนในด้านการเตรียมบุคลากร นอกจากจะเชิญวิทยากรมาบรรยาย และส่งอาจารย์ผู้สอน เข้าฝึกอบรม หรือศึกษาดูงานแล้ว วิทยาลัยยังเปิดโอกาสให้ศึกษาต่อหรือให้เข้าอบรมระยะสั้น หรือให้ไปศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของอาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรนี้ นับว่าเป็นการเตรียมการให้บุคลากรมีความพร้อมที่ดีและน่าจะมีส่วนช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในด้านการเตรียมนักศึกษานั้น อาจารย์ที่ปรึกษามีส่วนช่วยเหลือมากในการให้การแนะนำ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดี และมีผลดีต่อการเรียนของนักศึกษา แต่มีนักศึกษาร้อยละ 15.9 ไม่ได้รับคำแนะนำและการช่วยเหลือเลยในการเลือกวิชาเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า สาเหตุประการหนึ่งนักศึกษาอาจจะไม่สนใจหรือได้รับข้อมูลไม่เพียงพอ เพราะฉะนั้นวิทยาลัยควรได้มีการส่งเสริมในด้านการประชาสัมพันธ์ การแนะแนว ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยขอความร่วมมือจาก อาจารย์ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของวิทยาลัย

ในด้านสถานที่ฝึกงาน ผลการวิจัยปรากฏว่า แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และ สถานประกอบอาชีพอิสระ ที่รับนักศึกษาไปฝึกปฏิบัติงานส่วนใหญ่มีลักษณะงานตรงกับลักษณะของวิชาที่เปิดสอน มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และเห็นความสำคัญของการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา พร้อมทั้งอำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือกับวิทยาลัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลดังกล่าว เป็นประโยชน์ต่อการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยวให้ประสบความสำเร็จได้มาก แต่นักศึกษามีความเห็นว่าการนิเทศในการปฏิบัติงานยังมีน้อย เพียงร้อยละ 9.1 เท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำนวนอาจารย์ผู้สอนมีน้อย ซึ่งทางวิทยาลัยควรที่จะนำมาพิจารณา

2.3 การจัดการเรียนการสอน ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ได้ชี้แจงเกี่ยวกับแผนการเรียนและแผนปฏิบัติงานให้นักศึกษาทราบ เป็นบางครั้ง ทั้งนี้ได้ให้เหตุผลว่า เวลาจำกัดและเนื้อหาวิชามีมาก ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเหตุผลที่เสนอ เช่นนี้ไม่มีน้ำหนักดีพอเมื่อเปรียบเทียบกับความจำเป็นที่นักศึกษาควรจะทราบ เพราะประการแรก การชี้แจงแผนการเรียนและแผนการปฏิบัติงานตลอดภาคเรียนนอกจากจะเป็นการเตรียมตัวผู้สอนแล้วยังช่วยให้นักศึกษาสามารถเตรียมตนเองให้พร้อมด้วย เป็นการฝึกการทำงานที่มีระเบียบ ส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประการที่สอง การให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับ

ข้อบกพร่อง จากการปฏิบัติของนักศึกษาเป็นความรับผิดชอบของอาจารย์ผู้สอนแต่ละรายวิชาและ
 ประการที่สาม การชี้แจงข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานจะช่วยให้นักศึกษาได้ปรับปรุงและประเมิน
 ความก้าวหน้าของตนเองได้ จึงควรชี้แจงให้นักศึกษาทราบทุกครั้งที่มีข้อบกพร่องเกิดขึ้น แต่ควร
 ต้องระมัดระวังให้การชี้แจงเป็นลักษณะการเสริมกำลังพร้อมทั้งให้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รวมถึง
 การแก้ไขข้อบกพร่องด้วย ควรหลีกเลี่ยงการตำหนิติเตียน เพราะการเรียนการสอนในวิชาที่พื้น
 ภาคนักศึกษาจะเป็นการนำทฤษฎีที่ได้เรียนไปมาทดลองใช้ ก่อนที่นักศึกษาจะนำไปปฏิบัติจริงเมื่อจบ
 หลักสูตรไปแล้ว

สำหรับด้านกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ทั้งอาจารย์ผู้สอนและ
 นักศึกษา ได้ร่วมมือและสนใจต่อกิจกรรมที่จัดเป็นอย่างดี แม้ว่ากิจกรรมที่จัดมากที่สุด คือ การเชิญ
 วิทยากรมาบรรยาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเป็นกิจกรรมที่สามารถจัดได้สะดวก ค่าใช้จ่ายน้อย แต่
 ก็ได้คุณค่าทางวิชาการ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่ากิจกรรมเสริมการเรียนการสอนที่ควรจัดรองจาก
 การเชิญวิทยากรมาบรรยายได้แก่ การศึกษานอกสถานที่หรือดูงาน การฉายภาพยนตร์สารคดี-
 ทองเที่ยว การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายนิเทศ ส่งเสริมให้จัดตั้งชมรมต่าง ๆ และการออก
 หนังสือพิมพ์หรือวารสารต่าง ๆ (ตารางที่ 27) จากข้อมูลแสดงว่านักศึกษาสนใจกิจกรรมเสริม
 การเรียนการสอน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ดี วิทยาลัยจึงควรสนับสนุนให้นักศึกษาจัดกิจกรรมต่าง ๆ
 ดังกล่าว และผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอน ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนให้มาก
 ยิ่งขึ้น

ในด้านเทคนิคและวิธีสอน ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนที่อาจารย์ใช้มากที่สุดคือ
 การบรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ทอม กลายานนท์ (2521 : 37) ว่า อาจารย์
 สอนในสถาบันฝึกหัดครู มักจะสอนด้วยวิธีการบรรยาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การจัดการเรียน
 การสอน ควรให้สอดคล้องกับสภาพการในปัจจุบัน คือ หลักสูตรส่วนใหญ่จะเน้นให้นักศึกษาเป็นผู้มี
 ความรู้ คิดเป็น ทำเป็น สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนควรได้แทรก
 กิจกรรมที่ก่อให้เกิดให้นักศึกษามีลักษณะเป็นผู้รู้จัก คิดเป็นและทำเป็นด้วยมิใช่เพียงอ่านได้ตามตำรา
 เท่านั้น เทคนิคและวิธีสอนจึงควรใช้หลาย ๆ วิธีผสมผสานกันให้เหมาะกับจุดประสงค์ เนื้อหา
 สภาพการเรียนการสอนและการวัดผล ซึ่งคงจะช่วยให้การเรียนการสอน ประสบความสำเร็จ
 มากขึ้น

ด้านการวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษามีความเห็นตรงกันว่า การวัดและประเมินผลส่วนใหญ่เน้นการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการประกอบอาชีพ โดยวิธีการวัดผลที่ใช้มากคือแบบทดสอบ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรเพิ่มวิธีการวัดจากการสังเกต การปฏิบัติงานด้วย เนื่องจาก การเรียนการสอนหลักสูตรนี้มีภาคปฏิบัติร่วมด้วย ก็จะทำให้การวัดและประเมินผลมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เมื่อเน้นการนำไปใช้ แล้วในทางปฏิบัตินักศึกษาสามารถทำได้หรือไม่ นอกจากนั้นหากอาจารย์ผู้สอนจะนำผลการประเมินมาปรับปรุงการเรียนการสอนด้วย ก็จะยิ่งทำให้การเรียนการสอนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้นไปอีก

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยวของผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร และนักศึกษาวิชาเอกธุรกิจการท่องเที่ยวเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตร ลักษณะเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร และการวัดและประเมินผลการเรียน โดยสรุปดังนี้

ในด้านสภาพการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และเป็นที่น่าสังเกตว่า ความเพียงพอของสื่อการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งที่วิทยาลัยได้รับความร่วมมือจากแหล่งวิทยากรต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก (ตารางที่ 30) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เพื่อเป็นการแก้ไขข้อบกพร่องและเป็นการพัฒนาคุณภาพการใช้หลักสูตร ผู้บริหารควรสนใจเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความเห็นว่า ข้อมูลที่ผู้บริหาร อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรนี้ และนักศึกษาวิชาเอกธุรกิจการท่องเที่ยว ให้ความเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักสูตร รวมทั้งหมด 17 เรื่องจาก 24 เรื่อง กล่าวคือ บางเรื่องที่ผู้บริหารเห็นว่าสภาพการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับมาก แต่นักศึกษากับอาจารย์เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง บางเรื่องผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าอยู่ในระดับมาก แต่นักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องนี้มีข้อน่าสังเกตว่า อาจารย์และนักศึกษาเป็นผู้มีส่วนรู้เห็นมากเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ตามความเห็นน่าจะมีส่วนใกล้ความจริง แต่ก็ยังไม่สามารถยืนยันความเห็นนี้ จนกว่าจะได้มีการวิจัยที่ละเอียดลึกซึ้งกว้างขวางกว่าการวิจัยครั้งนี้

สำหรับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษามีความเห็นว่ายู่ในระดับปานกลาง และอีกประเด็นหนึ่ง ด้านสภาพการวัดและประเมินผลของ โอกาสที่แหล่งวิทยาคาร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ ทำหน้าที่วัดและประเมินผล ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นสอดคล้องกันว่ายู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาเห็นว่ายู่ในระดับน้อย จึงเป็นเรื่องที่น่าคิดและน่าทำการศึกษาโดยละเอียดต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สามารถช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยง

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยง (ภาคผนวก ก) พบว่า มีเพียง 7 รายวิชาเท่านั้นที่กำหนดให้มีการศึกษาภาคปฏิบัติ โดยสภาพของลักษณะวิชาตามหลักสูตรนี้ หากจะให้ให้ผลจริงแล้วควรมีภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี แม้ว่าจะขาดแคลนสถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น แต่อาจารย์อาจใช้วิธีสอนแบบสถานการณ์จำลองหรือบทบาทสมมุติชดเชย เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกภาคปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหา ซึ่งอาจารย์ให้ข้อมูลว่า ขาดความรู้และประสบการณ์ด้านธุรกิจการท่องเที่ยง อาจารย์ผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตรนี้ และวิทยาลัยอาจจัดทำภาพยนตร์ วีดีโอเทป ภาพนิ่ง ภาพเลื่อน (slide) เทปบันทึกเสียง ฯลฯ เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยง เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องได้อีกทางหนึ่ง ยิ่งกว่านั้นหากวิทยาลัยติดต่อกับการท่องเที่ยง แห่งประเทศไทย สมาคมธุรกิจท่องเที่ยงแห่งประเทศไทย สมาคมโรงแรมแห่งประเทศไทย และ สมาคมหรือองค์การที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือและช่วยเหลือด้านวิชาการ ตลอดจนการฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อเสริมความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่จำเป็นแก่นักศึกษาแล้ว ก็น่าจะทำให้คุณภาพ การเรียนการสอนตามหลักสูตรนี้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

โดยสรุปแล้วผู้วิจัยมีความเห็นว่า การใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยงนี้ค่อนข้างจะ ประสบผลสำเร็จ และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจัยนำไปสู่ความสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยผู้เกี่ยวข้องเป็นองค์ประกอบสำคัญคือ ผู้บริหารสนับสนุน อาจารย์ผู้สอนมีความเสียสละพยายามจัดการเรียนการสอนอย่างมาก นักศึกษาสนใจและแหล่งวิทยาคาร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระสนใจและมีส่วนร่วมในการฝึกงานของนักศึกษา มีผลทำให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งทั้ง ๆ ที่เพิ่งใช้หลักสูตรนี้

4. ปัญหาการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยงของผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอน

ในด้านการวางแผนการใช้หลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ การจัดสรรงบประมาณ ซึ่งในเรื่องงบประมาณนี้ ผู้บริหารควรจะมีการวางแผนการใช้งบประมาณล่วงหน้า นอกจากนี้อาจจะจัดหารายได้ทางอื่นมาช่วยสนับสนุนได้

ด้านการจัดทำแผนการสอน แนวการสอน เอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือครู ผู้บริหารมีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ อาจารย์ขาดความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาธุรกิจ-การท่องเที่ยง อาจเนื่องจากหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่เปิดทำการสอนได้เพียง 2 ปี ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้โดยตรงยังมีน้อย แต่ก็ไม่น่าจะเป็นปัญหามากนักเพราะสามารถเสริมความรู้ให้อาจารย์ผู้สอนได้ เช่น การจัดอบรม หรือประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยง ส่วนอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ ขาดเอกสารตำราเพื่อการศึกษา ค้นคว้า วิทยาลัยอาจส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนได้เขียนตำราต่าง ๆ และร่วมมือกันระหว่างกลุ่มวิทยาลัยครู ในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ซึ่งจะเป็นแนวทางช่วยแก้ไขปัญหาการขาดเอกสารตำราเพื่อการศึกษา ค้นคว้าได้

ด้านการเตรียมอาจารย์ผู้สอนเพื่อการใช้หลักสูตร ผู้บริหารมีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ บุคลากรที่มีคุณวุฒิตรงกับสาขาวิชาไม่มีเพียงพอ ปัญหานี้อาจแก้ไขได้โดยส่งบุคลากรศึกษาต่อในด้านนี้โดยตรง หรือจัดอบรมเป็นระยะ ๆ ส่วนอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ ไม่มีโอกาสเตรียมตัวล่วงหน้าว่าจะได้สอนวิชาใด เนื่องจากขาดแผนระยะยาวที่จะกำหนดตัวผู้สอนรายวิชาต่าง ๆ ควรจัดให้มีการทำแผนงานระยะยาวอย่างเป็นระบบก่อนเปิดภาคเรียนในแต่ละปีการศึกษา เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนสามารถเตรียมตัวได้พร้อมก่อนเปิดภาคเรียนต่อไป ซึ่งถ้าผู้บริหารสามารถจัดให้มีการวางแผนล่วงหน้าได้ก็จะทำให้การเตรียมบุคลากรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ด้านการจัดเตรียมสื่อการเรียนการสอน ผู้บริหารมีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ งบประมาณไม่เพียงพอ ควรจะวางแผนการจัดสรรงบประมาณไว้ส่วนหนึ่งแล้วอาจติดต่อประสานงานกับสถาบันที่มีศูนย์สื่อ เพื่อขอใช้บริการได้ ส่วนอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่าปัญหาที่สำคัญคือ หลักสูตร คู่มือการใช้หลักสูตร คู่มือการประเมินผลและเอกสารประกอบการเรียนการสอนไม่เพียงพอ วิทยาลัยอาจส่งเสริมสนับสนุนให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดทำเอกสารประกอบการสอน

ร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนในวิทยาลัย หรือร่วมมือกันระหว่างสหวิทยาลัย โดยการประสานงานของหน่วยศึกษานิเทศก์ และกรม ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการใช้หลักสูตรให้ได้มาตรฐานเดียวกัน

ด้านการใช้แหล่งวิทยากร สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ จำนวนสถานประกอบการในท้องถิ่นไม่เพียงพอ วิทยาลัยอาจแบ่งจำนวนนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อย แล้วผลัดเปลี่ยนการฝึกปฏิบัติงานโดยจัดให้มีระยะเวลาฝึกทั้ง 2 ภาคการศึกษา หรืออาจจะขยายเวลาฝึกภาคปฏิบัติในภาคฤดูร้อน ส่วนอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญคือ งบประมาณที่จะนำมาช่วยส่งเสริมการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาในแหล่งวิทยากร สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระมีไม่เพียงพอ วิทยาลัยควรพิจารณาการจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือให้เหมาะสมและหารายได้จากทางอื่นมาช่วยสนับสนุน

5. ปัญหาการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยวของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาที่สำคัญคือ อาจารย์ผู้สอนไม่มีเวลาเตรียมการสอนได้เต็มที่เท่าที่ควร ผู้บริหารควรได้พิจารณาให้อาจารย์ผู้สอนได้ทำงานได้ตรงหน้าที่ ส่วนงานพิเศษควรกระจายในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน เพื่อมิให้ปริมาณงานไปหนักอยู่ที่อาจารย์ท่านใดท่านหนึ่ง ส่วนด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน ปัญหาที่สำคัญคือ งบประมาณไม่เพียงพอ วิทยาลัยควรพิจารณาให้การสนับสนุนโดยอาจจัดหารายได้จากทางอื่นมาช่วย หรือขอความช่วยเหลือจากองค์กรภายนอกวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะการขอเพิ่มงบประมาณนั้นกระทำได้ยาก

สำหรับเทคนิคและวิธีสอน การวัดและประเมินผลควรเรียน ปัญหาที่สำคัญคือ การขาดโอกาสในการได้พัฒนาตนเอง วิทยาลัยควรส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนเข้ารับการอบรมในเรื่องดังกล่าวเป็นระยะ ๆ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยปฏิบัติและหน่วยงานระดับนโยบาย
  - 1.1 การใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยวให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับ การวางแผนที่ดี ผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงแผนงานและ

การปฏิบัติตามแผนงานให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะมีทุนเดิมดีแล้ว กล่าวคือ ผู้บริหารเห็นความสำคัญของหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนมาก นักศึกษาสนใจแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระสนใจและร่วมในการฝึกงานของนักศึกษา

1.2 วิทยาลัยควรจัดตั้งศูนย์บริการสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้บริการและช่วยเหลือระยะยาวแก่อาจารย์และนักศึกษา หากติดขัดด้านความขาดแคลนงบประมาณก็อาจดำเนินการในลักษณะที่เป็นโครงการพัฒนาศูนย์นี้เป็นช่วง ๆ จนบรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายของโครงการ

1.3 จัดหาทุนฝึกอบรม/ดูงานทางวิชาการให้ต่อเนื่อง เพื่อให้อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระและรายละเอียดเกี่ยวกับรายวิชาที่สอนและมีความรู้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

1.4 เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่สอนด้วยวิธีบรรยาย วิทยาลัยจึงควรส่งเสริมให้อาจารย์ปรับปรุงวิธีสอน ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เช่น จัดประชุมปฏิบัติการหรือสัมมนาเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอน เน้นการสอนแผนใหม่ ซึ่งได้แก่วิธีสอนโดยการสัมมนา การศึกษาออกสถานที่ การอภิปราย และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นต้น

1.5 กรมการฝึกหัดครูควรปรับปรุงหลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยง ให้มีการฝึกภาคปฏิบัติให้มากกว่าหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในปัจจุบัน

1.6 วิทยาลัยควรจัดหาและ/หรือจัดตั้ง ภาพยนตร์ วีซีดี เทป ภาพนิ่ง ภาพเลื่อน (Slide) เทปบันทึกเสียงเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยง เพื่อช่วยอาจารย์ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านธุรกิจการท่องเที่ยงน้อย โดยเฉพาะเพื่อสร้างเสริมความรู้ ความเข้าใจ แก่นักศึกษาให้ถูกต้องและมากยิ่งขึ้น

1.7 วิทยาลัยควรติดต่อกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยงแห่งประเทศไทย สมาคมโรงแรมแห่งประเทศไทย รวมทั้งหน่วยงานและสมาคมที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการการท่องเที่ยง เพื่อวางแผนและดำเนินการด้านการช่วยเหลือทางวิชาการแก่วิทยาลัยและการฝึกภาคปฏิบัติสำหรับนักศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาในลักษณะการประเมินผลการใช้หลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยงด้วยเทคนิคการวิจัยแบบอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรจะได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่เรียนหลักสูตรธุรกิจการท่องเที่ยงนี้ ในเชิงเปรียบเทียบกับความคาดหวังของหลักสูตร